

Redaktionelt forord

En gang boede der sunde mennesker på Lolland! Lollikker født i 1906-1915 havde således en 37 pct. højere chance end danskere født andre steder for at blive 100 år (Danmarks Statistik, 2018: 3). Sådan er det ikke længere. I dag dør folk i Lolland Kommune tidligere end alle andre steder i Danmark. Hvor middellevetiden i hele Danmark er 81,1 år er den 78,2 år på Lolland (Lyng og Holmager, 2021). Mens 24 pct. af borgerne i Lolland Kommune rapporterer at have et dårligt helbred, gælder det kun 17 pct. af den danske befolkning som helhed.

Bliver man syg af at bo i de danske landdistrikter? Ikke nødvendigvis. Godt nok viser det såkaldte Landdistriktsbarometer, at danskere, der bor i landdistrikterne, er betydeligt mere bekymrede for fremtiden end danskere, der bor i de større byer (Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, 2022). Men historien om Lollands demografiske, sundhedsmæssige, sociale og økonomiske krise starter ret præcist i 1986 med lukningen af øens største arbejdsplads, Nakskov Skibsværft. Via en målrettet erhvervspolitisk indsats forsøger kommunen, private investorer, staten og EU at sende millioner af kroner i retning af Lolland. I dag ved vi, at intet af dette har virket. De 160 medarbejdere knyttet til Nordic Sugars fabrik i Nakskov er en sølle erstatning for de over 2.000 medarbejdere, der var ansat på Skibsværftets storhedstid (Olesen, 2012: 10).

Lollikkerne begynder at forlade øen. De unge søger mod uddannelsesbyerne. De gamle blive tilbage. Sidenhen har offentlige centraliseringer som følge af kommunalreformen i 2007 ført til, at arbejdspladser i domhuse, politistationer, sygehuse og kommunale funktioner er blevet flyttet. Allerede i 2008 stod det klart at ”unge kvinder flygter fra Lolland-Falster” (Folketidende, 2008). Hvor der i Danmark som helhed er 102 kvinder per 100 mænd, er der på Lolland kun 82. De lollikker der er tilbage har lavere uddannelse og løsere tilknytning til arbejdsmarkedet end resten af den danske befolkning. Snart falder boligpriserne og befolkningsgrupper, der ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet finder vejen til Lolland. Her slår man sig ned i nogle af de mange efterladte boliger. Til gengæld finder meget få af de unge, der søgte uddannelse i de større byer anledning til at flytte tilbage til fødeøen.

Skiftende regeringer har i mange år nøje fulgt udviklingen i de såkaldte ”regional- og landdistriktpolitiske redegørelser”. Et utal af – ofte meget omkostningstunge – initiativer er blevet taget for at vende udviklingen. Alt sammen i

**MARTIN
MARCUSSEN**
Ansvarshavende
redaktør for
Økonomi & Politik

et forsøg på at skabe et Danmark i balance og at sikre sammenhængskraften. Senest har man valgt at tvangsudflytte arbejds- og studiepladser til landdistrikterne. Fremtiden må vise, om denne tilgang til udfordringen løser eller skaber problemer. Et væld af interesseorganisationer kæmper forskellige kampe, der alle har betydning for udviklingen i landdistrikterne. Småøerne kæmper deres kampe, de konventionelle landmænd kæmper andre kampe, klimaorganisationerne trækker i andre retninger.

Landdistrikternes udvikling er, og har i mange år været, en livlig politisk arena, der ofte tager form af en kamp mellem by og land, hvor begge parter karikeres. I landdistrikterne finder der således en udbredt Københavner-bashing sted. Der flourerer en forestilling om, at de kaffelattedrikkende og verdensfjerne hipstere og veganere sidder tilbagelænet i byernes fine saloner mens de gør sig kloge på fødevarerkløngen. I byerne – især blandt de unge og de højtuddannede – flourerer der ligeledes forestillinger om livet på landet, det såkaldte produktionsdanmark. Denne forestilling handler om et konventionelt landbrug, der via ressourcestærke organisationer, fortsætter og udbygger et finansielt og økologisk ubæredygtigt produktionssystem uden tanke for drikkevandet, biodiversiteten, klimaet og dyrevelfærd.

I dette temanummer, der er redigeret af professor Egon Bjørnshave Noe, Center for Landdistriktforskning ved Syddansk Universitet i Esbjerg, er formålet at opridse konturerne af den forskningsdagsorden, der i øjeblikket eksisterer i den del af det danske forskningsmiljø, der beskæftiger sig med de danske landdistrikter. Dette gøres ud fra deisen, at det kun er via en fælles og målrettet forskningsindsats, at der kan etableres det vidensgrundlag, der er nødvendigt for at udvikle løsninger på problemer, som vi har haft kendskab til i mange år. Vel at mærke løsninger, der ikke skaber nye problemer og nye spændinger mellem forskellige befolkningsgrupper i Danmark. Mange års mislykket, fejlslagen og konfliktskabende politik er bagtæppet for denne forskningsdagsorden, nemlig at der er behov for et decideret nybrud i forståelsen af den aktuelle situation og den videre udvikling.

Martin Marcussen, professor
Ansvarshavende redaktør for Økonomi & Politik

Referencer

- Danmarks Statistik (2018), "Hvor bliver folk 100 år"? DST Analyse, 5. september, København.
- Folketidende (2008), "Unge kvinder flygter fra Lolland-Falster", 8. november.
- Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd (2022), "Landdistriktsbarometer 2022", juli.
- Lyng, Elsebeth og Therese L.F. Holmager (2021), "Overdødelighed på Lolland-Falster er forbundet med tilflytning", statusartikel, *Ugeskrift for læger*, https://content.ugeskriftet.dk/sites/default/files/scientific_article_files/2021-11/v05210399_web.pdf
- Olesen, Thomas Roslyng (2012), "Lukningen af Nakskov Skibsværft A/S i 1986", *Erhvervshistorisk Årbog*, pp. 1-30.